

[DeSleutel] magazine

PB-PP | B-10273
BELGIE(N) - BELGIE

Het drukken van dit magazine wordt ons gratis aangeboden door drukkerij die Keure, dit uit sympathie voor de vele donateurs.

44

driemaandelijkse tijdschrift | Nummer 44 | 2015 | oktober, november, december
Verantwoordelijke uitgever: Damien Versele, Jozef Guislainstraat 43a, 9000 Gent
Ond. nummer: 0406.633.304
P509261

Sport- en beweegdag
Find your KICK

Vernieuwd TG-programma
verhoogt re-integratiekansen
door extra inzet op werk

www.desleutel.be

Damien Versele
Algemeen directeur De Sleutel

[DeSleutel]

MENSEN KANSEN GROEIEN

In dit nummer

- 3 Herstel van verslaving: van de Therapeutische Gemeenschap naar de realiteit van de maatschappij
- 6 Sport als stimulans voor een succesvolle re-integratie
- 8 Acties om betere jongerentrajecten mogelijk te maken
- 10 Sportwerking structureel ingebed dankzij lokale verankering
- 12 Sociale Werkplaats zet in op interne opleidingen
- 13 Weerwerk schildert in opdracht van Stad Gent
- 13 In afwachting van ons mandaat van doorstroombegeleider...
- 14 Druggebruik en justitiële problemen: welke samenhang?
- 16 Studiedag TOPspel: de start, het onderzoek, de resultaten

Editoriaal

Met de kerstvakantie voor de deur wens ik eenieder vooreerst een moment van rust en reflectie. Tegelijk wil ik u als lezer van dit De Sleutel-magazine een prettige kerst en de beste wensen voor 2016 overmaken.

Straks maken we met zijn allen opnieuw goede voornemens. Meer proberen bewegen, ongezonde zaken minderen, gebroken banden met dierbaren opnieuw proberen aanhalen...

We weten dat de eindejaarsfeesten voor onze cliënten altijd heel gevoelig liggen. Vasthouden aan een gezonde levensstijl is dan voor iedereen een opgave. Voor de ene persoon kan werk houvast bieden, een andere zal steun vinden bij vrienden met eenzelfde passie bv voor muziek of sport.

'Sport als stimulans tot succesvolle re-integratie van (ex-)drugverslaafden'. Dankzij dit project werd het aanwezige sportaanbod in De Sleutel geprofessionaliseerd en konden we werken aan het wegwerken van drempels zodat de doelgroep vlotter aansluiting kan vinden bij het reguliere sportaanbod. Om de impact van het project te illustreren laten we enkele cliënten (blz 6) en enkele begeleiders (blz 10) aan het woord. Zij verwoorden best waarom we zo inzetten op die sportieve levensstijl.

We zoomen in dit nummer sterk in op de vernieuwing van het zorgaanbod van onze Therapeutische Gemeenschap te Merelbeke: clean leven via therapie, educatie én voortaan ook werk. Concreet zal het herstel van verslaving zich straks veel minder afwikkelen binnen de muren van de residentiële therapeutische gemeenschap. We weten dat het proces van herstel start in de hulpverlening maar eigenlijk hoofdzakelijk plaatsvindt in de samenleving. Ook weten we dat een herstel uit verslaving geen individueel proces is. Het is een uitdaging, zowel voor de maatschappij als voor de hulpverlening. Lees hiernaast hoe we onze zorgaanbod op deze uitdagingen beter gaan afstemmen.

In 2016 blijven we binnen De Sleutel focussen op jongeren. Als netwerk willen we meer en betere trajecten voor druggebruikende jongeren en hun omgeving realiseren. Om dit waar te maken zetten we extern in op samenwerking en werken we intern aan het verbeteren van oriëntatieprocedures. Welke concrete acties we hiervoor in petto hebben verneemt u op blz 8.

Vanuit onze pijler tewerkstelling stellen we een nieuw ESF-project voor, waarmee we de voorbije 12 maanden inzetten op interne opleiding binnen de werkplaats. Verder zetten we Weerwerk kort in de kijker, concreet met een schilderwerk in opdracht van de Stad Gent. Ook u kan immers een beroep doen op hun diensten. Verneem hier hoe "doorstroom" binnen het maatwerkdecreet een nieuwe invulling krijgt. Zo kent de VDAB voortaan een label toe aan alle medewerkers die dermate gegroeid zijn in hun competenties dat ze kunnen doorgroeien naar werk in het reguliere bedrijfsleven. Bovendien kan de begeleiding van zo'n doorstromende doelgroepmedewerker straks enkel nog verlopen via een "gemandateerde doorstroombegeleidingsorganisatie".

Op de achterflap vindt u een aankondiging van een studiedag (gepland op 2 februari) rond "TOPspel", onze methodiek voor het inoefenen van sociale vaardigheden in de lagere school, ontwikkeld in samenwerking met Thomas More en KU Leuven. We maken we er resultaten bekend van een onderzoek naar de effectiviteit van TOPspel en pedagoog Pedro De Bruyckere werpt vanuit zijn visie een blik op positief bekrachtigen. Een aanrader voor elke leerkracht.

Tot slot danken wij iedereen die De Sleutel in 2015 gesteund heeft. Mede dankzij die bijdrage slagen wij er als netwerk in om verder te blijven werken aan ons innovatief project: het begeleiden en tewerkstellen van mensen naar een drugvrije maatschappelijke re-integratie.

Aan allen een goede gezondheid gewenst en een voorspoedig 2016.

Herstel van verslaving: van de Therapeutische Gemeenschap naar de realiteit van de maatschappij

De Therapeutische Gemeenschap Merelbeke vernieuwt het zorgaanbod: clean leven via therapie, educatie én werk. Het herstel van verslaving wikkelt zich voortaan veel minder af binnen de muren van de residentiële therapeutische gemeenschap.

Het behandelprogramma in de Therapeutische Gemeenschap (TG) van Merelbeke richt zich tot mensen met een langdurige en complexe verslavingsproblematiek, waarbij het verslavingsgedrag heeft geleid tot ernstige problemen op nagenoeg alle levensterreinen. Er blijft nauwelijks een context overeind waarin de verslaafde op eigen kracht weer kan aansluiten bij een leven in de samenleving. Zonder therapeutische begeleiding loert herval in oud verslavings-, destructief of crimineel gedrag steeds om de hoek. De opdracht van de TG is deze mensen, binnen een drugvrije context, te begeleiden in een leven zonder drugs en naar een maximale inschakeling in de maatschappij (familie, woonst, werk, vrije tijd,...).

Het bestaande residentiële programma, dat ruim één jaar in beslag neemt, steunt op 2 pijlers: de verschillende groepstherapieën (o.a. gesitueerd binnen de cognitieve gedragstherapie) en het leven in groep (veilig leefklimaat, zelfhulp, zelfregulatie). Vanuit het herstel-gedachtengoed wordt hier vanaf 2016 een 3de pijler aan toegevoegd: activering door educatie en werk. De cliëntenrol wordt, nog tijdens het programma, geleidelijk vervangen door andere sociale rollen: 'cursist', 'stagiaire', 'werknemer', 'vrijwilliger'. Deze nieuwe rollen worden in een reële situatie ingeïfend, buiten de veilige muren van de therapeutische gemeenschap, in een realiteit met al zijn verleidingen en triggers voor herval. Onderzoek (Burns e.a., 2007) wijst uit dat activering door educatie en werk tijdens het herstelproces de behandeling versterkt en de kansen op een succesvolle re-integratie vergroot. Om die reden mag dit proces zich niet louter binnen de muren van een residentiële therapeutische gemeenschap afspelen, maar moeten de banden met de samenleving zo snel mogelijk weer aangehaald worden.

1. Het proces van herstel start in de hulpverlening maar vindt hoofdzakelijk plaats in de samenleving

De op 30 oktober door minister Vandeurzen gelanceerde visietekst "Herstelgericht werken in de verslavingszorg" baseert zich op het herstelgerichte paradigma, zoals beschreven door Van Audenhove e.a. (Lucas, 2010).

Herstel van verslavingsgedrag betreft alle dimensies van herstel:

- **klinisch herstel:** bevorderen van gezondheid, reductie van symptomen, inzicht in de verslavingsproblematiek
- **functioneel herstel:** uitvoeren van dagelijkse activiteiten en herstel van functioneren op bio-psycho-sociaal vlak
- **maatschappelijk herstel:** betreft iemands participatie en positie in de samenleving (bv. rol in het gezin, werk hebben (al dan niet betaald), maatschappelijke identiteit herwinnen, ...)
- **persoonlijk herstel:** hoop, zelfwaardering, identiteit, zin-geving, toekomstperspectief

Deze vier vormen van herstel hangen nauw samen en zijn van elkaar afhankelijk. Bovendien is persoonlijk herstel de motor voor verder klinisch, functioneel en maatschappelijk herstel. Herstelgerichte zorg vertrekt van de sterktes en krachten in de persoon en zijn omgeving. Motivatie is een belangrijke motor voor verandering, waarbij 'peer support' en ondersteuning door het sociaal netwerk cruciaal zijn.

(Bron: Visienota 'Naar een geïntegreerde en herstelgerichte zorg voor mensen met een verslavingsprobleem', blz. 9, 2015. Minister Vandeurzen)

Herstelgerichte zorg

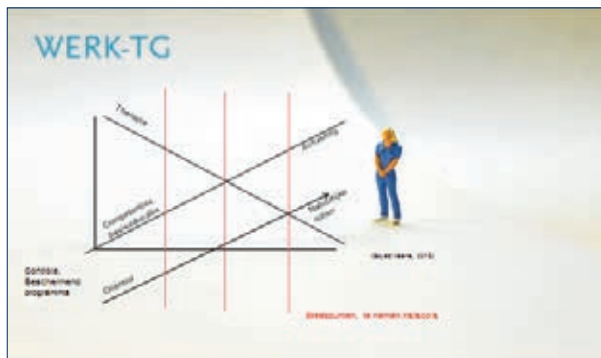
Het bestaande (residentiële) behandelprogramma is hoofdzakelijk therapiegericht ('klinisch herstel') en duurt doorgaans langer dan 12 maanden. Dit residentiële deel van het programma wordt gevolgd door een tussenhuisfase. Het maatschappelijk herstel wordt eigenlijk pas in die fase van het programma geïnitieerd. De ervaring leert dat dit voor onze bewoners vaak te laat is.

Enerzijds toont onderzoek (Drake et al., 2013; Campbell et al., 2011; Bush et al., 2009) aan dat het opnemen van andere sociale rollen dan louter een cliëntenrol een behandelingsproces versterkt. Activerende rollen ('cursist', 'stagiaire', 'werknemer', 'vrijwilliger') geven in belangrijke mate mee vorm aan het persoonlijk herstel (identiteitsreconstructie, hoop, zelfwaardering en toekomstperspectief). Daarenboven vormen de activeringscontext en de ervaringen die

in een dergelijke context opgedaan worden, een belangrijke voedingsbodem voor de therapie en wordt er zo op maat gewerkt binnen de individuele realiteit van de bewoner.

Anderzijds duurt de fase van het louter 'in behandeling zijn' op dit ogenblik te lang waardoor de lange inactiviteitsperiode een obstakel wordt naar de arbeidsmarkt toe. Een ex-verslaafde met een leeg CV vindt vandaag veel moeilijker werk dan pakweg 10 jaar geleden. Allerhande trainingen, opleidingen of werkervaringsstages leiden weliswaar tot een getrapte activeringstraject, maar ook dit duurt verschillende maanden vooraleer er sprake kan zijn van een betaalde job.

Als dit traject niet vroeg genoeg start, dreigen cliënten met weinig perspectief op het vlak van maatschappelijk herstel, af te haken (vb. door een aanhoudende situatie met vervangingsinkomen en gevolgen voor huisvesting, langdurige opleidingen, enz).

Naar een nieuw programma met een extra pijler

Vanuit voornoemde vaststellingen, wordt ervoor geopteerd een derde pijler toe te voegen aan het bestaande TG-programma: naast groepstherapie en leven in groep, wordt ook activering en maatschappelijk herstel een belangrijk element in het aanbod. Wie het programma in de TG komt volgen, is van bij de aanvang meer dan een 'bewoner in behandeling'.

Na een voorbereidende startfase, bestaat de eerste module van 6 maanden uit een intensief groepsgericht therapeutisch aanbod. De bewoner krijgt inzicht in zijn verslavingsproblematiek en bijbehorende problematieken op andere levensdomeinen. Vanaf dag 1 maken educatie en competentietraining deel uit van de behandeling. Een wekelijks

aanbod van basiseducatie is o.a. een goede voorbereiding op een beroepsgerichte opleiding en stimuleert een positieve leerervaring. De meeste bewoners ontwikkelden immers een verslavingsprobleem vanaf de puberteit, wat voor velen de schoolloopbaan verstoort.

“Cijfers van de voorbije jaren wijzen uit dat bijna 65 % van onze bewoners er niet in geslaagd is om een diploma middelbaar onderwijs te halen. Meestal hebben ze als gevolg van langdurig gebruik nood aan opfrissing. Denk aan het aanscherpen van een aantal taakgerichte basisvaardigheden zoals het werken met de computer, op een goede manier met taal leren omgaan, hun sociale administratie in orde leren houden.”
Leen De Wit (afdelingshoofd TGM)

Dit alles legt de nodige basis om, na 6 maanden, in een volgende module activiteiten buiten de TG te ontwikkelen. In deze tweede module wordt een meer doorgedreven activeringstraject opgestart. De oriëntering (verkennen, integreren, keuzes maken,...) staat hier centraal, zowel binnen de therapie als in het activeringstraject: 'wat wil ik?'. Op het vlak van activering kunnen verschillende activiteiten zoals een competentie-assessment in samenwerking met de Sociale Werkplaats De Sleutel, een oriëntatiecursus in de VDAB enz., een aantal toekomstige pistes belichten voor de bewoner. De bewoner neemt maximaal 19u per week deel aan activiteiten buiten de TG. Het therapieluw blijft aanwezig tijdens deze 2de module: er wordt maximaal ingezet op herhalpreventietraining, groepspsychotherapie en bewegingstherapie om de beleving en confrontaties van de cliënt in én buiten de TG te integreren in zijn herstelproces. Het in de therapie binnenbrengen van zowel de krachtige als moeilijke momenten van een herstel, laat de cliënt toe om te "oefenen". Het groepsprogramma biedt de nodige structuur om met deze ervaringen te werken. Tegelijk werkt het groepsprogramma als bescherming tegen hervallen in oud gedrag of een vlucht in middelen, wanneer bewoners moeilijke stappen moeten zetten. Bewoners doorlopen de tweede module in drie maanden; aan het eind van deze module hebben ze zich 'geïnteresseerd' op meerdere levensdomeinen, waaronder het domein van activering door educatie en werk.

In module 3 wordt het proces op het vlak van maatschappelijk herstel geïntensifieerd. Bewoners kunnen tot 30u buiten de TG doorbrengen om een opleiding of stage te volgen. Het structurerende groepsprogramma blijft het nodige beschermende kader bieden en de groepstherapie spitst zich vooral toe op de herhalpreventie.

Werk vinden als ex-verslaafde is veel moeilijker geworden dan vroeger. Met een beroepsgerichte opleiding willen we meer deuren doen opengaan.

Dit maakt dat bewoners na 12 maanden de overgang maken van het residentiële deel van ons programma naar het tussenhuis, waar men traint in zelfstandig wonen met een cleane levensstijl, met een duidelijk toekomstplan voor ogen.

2. Herstel uit verslaving doe je niet alleen

We blijven expliciet kiezen voor de TG-methode en haar behandelprincipes, maar deze worden aangevuld met evidence-based methodieken uit de huidige ontwikkeling van herstelgerichte zorg.

Het aanbieden van een hiërarchisch gestructureerde groep creëert de nodige pedagogische en therapeutische leerkansen.

Het hiërarchische model organiseert de groep. Het biedt de blauwdruk waarbinnen de communicatie wordt geregeld, waarbinnen verantwoordelijkheden en taken aan medebewoners worden toebedeeld, waarbinnen een planning wordt opgemaakt. Het organiseert de onderlinge sociale controle die medebewoners beschermt tegen ongeoorloofd verslavingsgedrag en herval in gebruik.

De peer-to-peer education wordt versterkt en uitgediept als rode draad doorheen het TG-programma. De ondersteuning maar ook de spiegels die enkel lotgenoten (de groep van medebewoners) kunnen bieden, vormen de essentie van het zelfhulpprincipe in het programma en leiden tot leren, correctieve gedragservaringen en groei.

De psycho-educatie voor cliënten en hun familie wordt uitgebreid en didactisch versterkt met alle hedendaagse leermiddelen (ICT, zelfstudie, ...) en vertrekt vanuit de meest recente wetenschappelijke inzichten in verslaving. Vanaf module 2 gaan we over van een groepsgerichte aanpak naar meer individuele trajecten. Bewoners maken,

Lees ook op www.desleutel.be:
Werk-TG inspireert zich via
studiebezoeken op buitenlandse
goede praktijken

samen met de begeleiding, eigen keuzes ('shared decision making') en nemen het beheer over hun eigen traject (autonomie en 'agency'). Dit vereist een flexibeler omspringen met het sterk groepsgeoriënteerde programma. Concreet zal het weekprogramma er dus niet meer voor iedereen hetzelfde uitzien. Waar bewoners in de eerste module heel intensief in de therapie ondergedompeld worden, zullen bewoners in module 2 en 3 tot 4 dagen in de week buitenshuis zijn voor oriënteringsactiviteiten, stages of opleiding.

Een ander kernaspect van herstelgerichte zorg is het bouwen aan de natuurlijke steun van de omgeving. Zowel het informele familiale netwerk, als het formele hulpverleningsnetwerk worden heropgebouwd en hersteld. Gaandeweg neemt de cliënt de contacten met zijn eigen netwerk weer in handen. Er wordt extra ingezet op het organiseren van rondetafelgesprekken met het formeel en informeel netwerk, zodat ieder van de netwerkleden een duidelijke rol en taak heeft.

3. Herstel uit verslaving is geen individueel proces. Het is een uitdaging, zowel voor de maatschappij als voor de hulpverlening.

Leen De Wit: "Het wordt voor onze doelgroep steeds moeilijker om zich overeind te houden op de arbeidsmarkt. Werk vinden als ex-verslaafde is geen sinecure. Dat ziet er heel anders uit dan vijf jaar geleden. Met een beroepsgerichte opleiding, die uitmondt in een stage of een werker-variantetraject in een maatwerkbedrijf, willen we opnieuw deuren doen opengaan."

Dit stelt ons voor een grote uitdaging. Er is nood aan middelen, tijd en ruimte voor de uitbouw van activeringstrajecten, voor samenwerkingen met diverse externe actoren, tijd voor overleg tussen partners, tijd en middelen om het stafteam op te leiden in nieuwe methodieken, enz. Hopelijk zal de beleidsmaker dit ondersteunen. Intussen laat het werk-zorgdecreet wel op zich wachten en blijft het onzeker of de overheveling van de Riziv-geconventioneerde revalidatieprogramma's naar Vlaanderen zal resulteren in de noodzakelijke flexibilisering. Het blijven dus spannende tijden.

Implementatie

De implementatie van dit vernieuwde zorgmodel start in februari 2016. "Het wordt een hele uitdaging. Alsof we een brug aan het bouwen zijn terwijl we erover stappen", aldus Leen De Wit.

Sport als stimulans voor een succesvolle re-integratie

6

'Sport als stimulans tot succesvolle re-integratie van (ex-) drugverslaafden'. Dit was het motto van een tweejarig project waarmee we binnen De Sleutel aan de slag konden. Dankzij dit sportproject (met de steun van minister van Sport Philippe Muyters) werd het aanwezige sportaanbod in De Sleutel geprofessionaliseerd en werden initiatieven ondernomen om drempels weg te werken zodat de doelgroep vlot aansluiting kan vinden bij het reguliere sportaanbod.

Waarom is sport en bewegen zo belangrijk?

Omdat we in de drughulpverlening zo sterk inzetten op het aanleren van een alternatieve levensstijl, weg van druggebruik, weg van een ongezond levensritme en een gedragspatroon van onmiddellijke behoeftebevrediging en ontlopen van pijn en ongemak. Sport bezit immers een aantal eigenschappen voor het verduurzamen van een gezonde levensstijl. Zo werkt sport positief in op de algemene gezondheid en de lichamelijke conditie. De stressgevoeligheid verlaagt, de mentale weerbaarheid verhoogt, een positief zelfbeeld ontstaat. Sport draagt bij tot goede sociale interacties (via bekrachtigen fair play en respect voor de tegenstrever) maar ook tot samenwerken en teamvorming. Maar bovenal: sport is gewoon plezierig en ontspannend! Redenen genoeg om het element sport in het re-integratieproces van mensen met een drugproblematiek te verankeren.

Stem van de cliënt

Om de impact van het project te illustreren laten we enkele cliënten (*) aan het woord. Zij verwoorden best waarom we zo inzetten op die sportieve levensstijl.

"Aanvankelijk had ik niet veel op met sport. In TGG wordt er tijdens de eerste fase van je verwacht dat je twee maal per week gaat lopen. Naarmate het programma en mijn nuchterheid vorderde ging ook mijn conditie erop vooruit en ben ik het lopen echt gaan appreciëren. Ik kijk er zelfs naar uit nu en zie het als een gezonde manier van ontlading. Ook het wekelijks sporten in de sporthal is fijn. Het zijn leuke groepsmomenten waarbij je jezelf beter leert kennen. Nooit gedacht dat ik dit ooit zou zeggen: maar sporten is super!"

Getuigenis Dieter, Therapeutische Gemeenschap voor dubbel diagnose Gent

"Ik ben beginnen lopen tijdens mijn opname in het Crisisinterventiecentrum in Wondelgem. Ik stond in mijn vrije tijd om de twee dagen vroeger op om te joggen. Ik heb geluk gehad dat ik een compagnon vond waar ik dat samen mee deed. Hij liep ervoor al. Het was een leuk moment elke dag, eigenlijk een uur extra vrije tijd. We liepen dan in het begin 20 rondjes. Na mijn opname ben ik dan even gestopt. Maar tijdens mijn ambu-

lante behandeling in Brugge ben ik opnieuw gestart. In de zomermaanden stapte ik in het "start to run" aanbod van het dagcentrum. En zo kreeg ik de smaak echt te pakken en ben ik doorgegroeid en lid geworden van een atletiekvereniging. In die club bleek ik al meteen in de tweede categorie mee te kunnen. Door die initiatielessen binnen het programma leerde ik nieuwe sporten kennen zoals korfbal. Mede door die professionele begeleiding lukte dat zeer goed. Je krijgt veel sneller de basistechnieken onder de knie. Dankzij die aanpak ben ik nu ook beginnen squashen met mijn zus. Dat is echt de max."

Thijs is 25. Tot een jaar geleden had hij amper aan sport gedaan. Als gevolg van cannabis- en speedgebruik belandde hij in het Crisisinterventiecentrum van De Sleutel. Het ontslag bij de bakker waar hij 7 jaar graag gewerkt had, was zijn "wake up call".

"Sport is belangrijk voor mij. Ik leer niet alleen nieuwe sporten ontdekken. Ook vind ik al sportend beter rust. Tijdens het lopen of fitnesssen kom ik tot nadenken en ontdek ik positieve zaken waar ik me kan aan optrekken. Zo merk ik dat mijn lichaam door te sporten beter gezond blijft. Die groeiende fysieke conditie geeft me ook extra energie en motivatie in mijn programma. Tegelijk zijn die nieuwe activiteiten een goed middel om mijn vrije tijd te leren invullen. Sport is top!"

Getuigenis Jonas, Therapeutische Gemeenschap voor dubbel diagnose Gent

Enkele reacties van cliënten na Find your KICK:

- Capoeira was leuk om te leren kennen, goede initiatie. Mooie dag, ik ben zeer tevreden.
- Leuk aanbod van sportactiviteiten en toffe lesgevers.
- Goed evenwicht tussen verschillende soorten sport en pauze/sporten.

Enkele reacties van cliënten na sportinitiaties

- Ik vond het leuker dan gedacht (rope skipping)
- Ik vond de sessie leerrijk. De trainer deed dit op een vlotte manier (frisbee)
- De tips (laag blijven, net over het net, opslag...) waren echt efficiënt en goed toe te passen. Ik had het gevoel dat het eindelijk lukte (badminton)
- Ik kende die sport niet en ik vind ze nu heel leuk (korfbal)
- Ik heb nieuwe dingen leren ontdekken. Ik ben daar dankbaar voor (basket, rope skipping)

Sport verder verankeren

Dankzij de financiële steun van het ministerie van Sport realiseerden we de afgelopen 2 jaar drie zaken.

1. Het aanwezige sportaanbod in De Sleutel is nu professioneel: cliënten ontdekken tijdens hun behandelprogramma – op een structurele en duurzame manier – die sporten die aansluiten bij hun noden en interesses en waar ze later, na afronding van het programma ook autonoom mee verder kunnen. We spreken hier dan over voetbal, lopen en fitness ... maar ook over de minder bekende sporten als ropeskipping, capoeïra, korfbal, frisbee ...
2. We werkten drempels weg zodat cliënten tijdens én na behandeling vlot aansluiting kunnen vinden bij het reguliere sportaanbod, t.t.z. zodat ze sport op een duurzame manier – liefst bij reguliere sportclubs – leren integreren in hun levensstijl en een vaste plek weten te geven binnen hun vrijetijdsbesteding. Maar dit is een werk van lange adem!
3. We deden ongelooflijk veel enthousiasme, expertise en ervaring op die ook voor onze partners binnen de ruimere geestelijke gezondheidszorg en de jeugdhulp van betekenis zal zijn (1).

Na 2 jaar kunnen we stellen dat we de drempels naar het reguliere (sport)circuit nog niet echt volledig hebben kunnen slechten. Hiervoor is 2 jaar te kort. We hebben wel concrete ideeën hoe we dit in de toekomst willen aanpakken. Sport zit wél behoorlijk verankerd in de behandelprogramma's: we zijn in contact gekomen met veel verfrissende praktijken en zijn meer dan vastberaden om hier verder op in te zetten teneinde sport en bewegen een volwaardige plaats binnen de hulpverlening te geven.

We zijn ontzettend blij met de uitkomst van dit project. Meer nog, we zijn overtuigd van de meerwaarde van sport en bewegen in de begeleiding van mensen met problemen en in die zin zullen we er alles aan doen om onze ervaringen en kennis ruim te delen. Tot slot wens ik onze partners te danken omdat ze mee vorm hebben gegeven aan het project: het Agentschap Sport Vlaanderen, Psylos (2) en de Vakgroep bewegings- en sportwetenschappen (olv Prof Cardon) van de UGent.

Reageer: redactie@desleutel.be

- (1) De tijdens dit project ontwikkelde goede praktijken (met drempels en valkuilen) werden gebundeld in een implementatieboek op maat van organisaties met interesse om een duurzaam sportbeleid binnen hun werking te implementeren (zie ook www.desleutel.be).
- (2) Vlaamse Federatie voor sport en recreatie in de geestelijke gezondheidszorg

(*) Om redenen van privacy houden we de getuigenissen van cliënten anoniem

Nieuwe energie dankzij sportevenement 'Find your KICK'

De sport- en beweegdag *Find Your KICK* op zondag 20 september in De Nekker te Mechelen was een groot succes. We kwamen met bijna 140 mensen van over gans Vlaanderen samen om te sporten. Cliënten met familie, samen met hulpverleners van meerdere drugcentra, ook buiten De Sleutel. Het evenement zorgde voor verbinding en gaf aan alle mensen die kampen met een verslaving extra energie om verder te gaan op de gekozen weg naar een drugvrij leven.

Het sportevenement was het voorlopige orgelpunt van het project 'Sport als stimulans tot succesvolle re-integratie van mensen met een verslavingsprobleem'. De aanwezigheid van de minister van sport was voor ons een bevestiging van het belang voor de hulpverlening om de brug te slaan met de reguliere sportwereld.

Minister Muylers:
"Wie kent er niet het gevoel van even alles te geven tijdens het sporten, even alles te vergeten ook. Ik geloof zelf enorm in de kracht van sport, en ben dan ook blij dat De Sleutel hiermee aan de slag gegaan is en sport wil inzetten als therapie. Bovendien geven ze dankzij het draaiboek ook andere organisaties een voorzet om zelf aan de slag te gaan met sport. Daar dragen we als Vlaamse overheid graag ons steentje aan bij."

Acties om betere jongerentrajecten mogelijk te maken

8

De Sleutel wil als netwerk meer en betere trajecten voor druggebruikende jongeren en hun omgeving realiseren. Om dit waar te maken zetten we extern in op samenwerking en werken we intern aan het verbeteren van oriëntatieprocedures.

In het vorige nummer van dit magazine beschreven we reeds hoe De Sleutel werk maakt van de realisatie van volwaardige jongerentrajecten. Dit ambitieuze project verloopt in verschillende stappen. De eerste stap omvatte een uitgebreide bevraging van onze jongerenmedewerkers. We zochten, als gevolg van de analyse van wat we nu reeds doen om jongerentrajecten mogelijk te maken, naar wat we zelf nog meer zouden kunnen doen. En dit binnen het kader van de huidige regelgeving en beschikbare middelen. Dus geen grootse omwentelingen, maar haalbare acties. Er werden niet minder dan 30 zogenaamde quick wins geformuleerd! Ideeën genoeg dus, te veel wellicht. Daarom het is nodig om een rangorde te maken in wat we belangrijk vinden en haalbaar achten.

Een twintigtal medewerkers gaven ons hun prioritisering van de mogelijke verbeteracties ten aanzien van jongerentrajecten. Wat moet er volgens hen het eerst gerealiseerd worden? Op basis van deze resultaten zijn er een beperkt aantal quick wins geselecteerd die we gaan implementeren. In deze bijdrage leest u over de eerste 3 acties die we op de korte termijn gaan ondernemen. Naarmate deze gerealiseerd zijn, kunnen we hierna nieuwe acties op touw zetten. Ons lijstje is immers veel langer, we willen echter niet in de valkuil trappen om teveel ineens te willen doen en zo uiteindelijk mogelijk maar half werk te leveren.

Trajecten maak je nooit alleen. Daarom hebben we als hoogste prioriteit gekozen om in te zetten op een goede verstandhouding en samenwerking met specifieke lokale partners zoals Centra voor Leerlingbegeleiding, Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg, vroeginterventieprojecten, jeugdparquet en sociale diensten van de jeugdrechtbanken, K-diensten (kinderpsychiatrie), stedelijke preventiediensten e.a. We vinden dat dit een zeer logische actie is en natuurlijk doen we op dit gebied reeds heel wat. Maar we willen dit in de toekomst op een meer overwogen wijze en structureel ingebed doen. Het kwetsbare in de huidige samenwerkingsverbanden is dat ze vaak gebonden zijn aan personen; particuliere medewerkers. Hoe maken we de samenwerkingen solider? Wie zijn de relevante partners en hoe kunnen we elkaar vinden? We gaan vertrekken vanuit de reeds aanwezige sterktes inzake samenwerking. We kunnen bijvoorbeeld onze eigen boodschap duidelijker formuleren en communiceren naar de regionale partners: waarvoor en hoe hebben we jullie nodig om samen positieve jongerentrajecten te maken?

Daarom moeten de centra van De Sleutel die zich richten naar jongeren, beter omschrijven wat ze zelf te bieden hebben én wat ze verwachten van andere partners in het kader van een samenwerking. Vandaar het belang van de concrete uitwerking van de tweede actie: in alle centra van De Sleutel waar jongeren over de vloer komen, komt er een oriëntatieprocedure die specifiek uitgewerkt is naar jongeren. Een goed afsprakenkader bij intake, ook over het betrekken van de context, verhoogt de werkbaarheid tijdens de begeleiding en verhoogt de kans op terugkeer van de jongere bij eventuele problemen later. Deze actie betreft het ontwikkelen van methodes binnen De Sleutel en over afdelingen heen, doch ook steeds opnieuw geconnecteerd met de realiteit in de regio. Hierbij houden we rekening met het gegeven dat 'oriëntatie' qua begripsinhoud aan het wijzigen is: tegenover de eerder statische idee van een afgebakende module komt er hier nu een dynamischer invulling van het concept: oriëntatie is ook te begrijpen als in- en uitstroom met mekaar verbinden.

Uit de interviews die we van onze jongerenmedewerkers afnamen kwam vaak naar voor dat dagcentra bevroegd worden om de ernst van de situatie mee te helpen inschatten. Bijvoorbeeld in Brugge werkt men een model van samenwerking uit waarin expertise gedeeld wordt. De expertise van De Sleutel bestaat uit het inschatten en behandelen van mensen met een verslavingsprobleem. Het is echter van belang dat we partners – om goed te kunnen samenwerken – heel concreet kunnen aangeven wat we

precies aanbieden zodat een partner weet wat ze van ons kunnen verwachten.

De derde actie die we op korte termijn willen realiseren heeft ogenschijnlijk een ander karakter maar hangt toch samen met de hoger beschreven acties. Ze gaat over intervisie, het met mekaar bespreken van de praktijken op de werkvloer. Als we de thema's die behandeld worden tijdens de intervisie ophangen aan de vorige acties, dan is dit een bijzondere verrijking want we verbinden zo de dagelijkse praktijk op de werkvloer met structurele samenwerkingsverbanden en met algemene behandelprotocollen. We gaan dus intervisie voor onze jongerenwerkers organiseren. Intervisie en leren van elkaar, kan toelaten dat de lokale competenties gedeeld en overgedragen worden, kruisbestuivingen tussen verschillende modules en centra worden zo mogelijk. Ook uitwisselen van ervaringen met methodieken is een pluspunt: bijvoorbeeld omtrent evolutie van externe dwang naar een eigen keuze door de jongere, over hoe een aanklappende stijl naar jongeren hanteren, over motivationeel werken op maat van de jongere e.a.

Ons uiteindelijke doel is meer en beter op elkaar afgestemde jongerentrajecten realiseren. We verwachten dat de drie hoger besproken acties elkaar gaan versterken en ons gaan helpen om hieraan tegemoet te komen. Dat neemt niet weg dat er nog meer werk op de plank ligt en we later nog meer acties gaan ondernemen. Maar we willen de lat niet te hoog leggen en stap voor stap werken. Eerst willen we met deze 3 acties tot resultaten komen en naarmate deze bereikt worden kunnen we nog meer dingen gaan doen. Waaraan denken we dan?

Nog meer inzetten op de expertisewerking betreffende jongeren is in dit kader relevant. Een mogelijke actie in de toekomst zou kunnen zijn dat we ervoor zorgen dat er in elk team een gespecialiseerd subteam is dat expertise heeft in het werken met jongeren. Op dit moment is dit er nog niet in elk centrum van De Sleutel. Sommigen zouden zelfs nog verder willen gaan: ze vinden dat we

eigenlijk medewerkers die met jongeren werken niet ook met volwassenen mogen laten werken omdat werken met jongeren héél anders is. Dat is een verdedigbare stelling, doch in de huidige werking van de ambulante centra is dat qua middelen niet haalbaar. De huidige Riziv-conventie van de dagcentra laat op dit moment echt niet toe goed met jongeren te werken, gezien de realiteit van een jongerenwerking een grote intensiteit vergt in de contactname van diverse partners. Voor dit soort werk worden we vandaag echter niet vergoed.

De komende maanden gaat De Sleutel extra inzetten op beter gestructureerde samenwerkingsverbanden en dito netwerken, op goed communiceerbare oriëntatieprocedures en op intervisie tussen jongerenmedewerkers. En we hopen dat we, door te investeren op zowel het beleids- als op het praktisch niveau, een veranderingsdynamiek kunnen op gang brengen. Inderdaad: op gang zetten, we beseffen immers dat er op de langere termijn nog veel meer moet gebeuren om jongeren met een verslavingsproblematiek en hun context, te helpen. In de verdere uitwerking /uitdieping van de expertisewerking naar jongeren toe zullen we ons dan laten leiden door de reeds gemaakte prioritering binnen de nog resterende verbeteracties. Hierover later zeker meer.

Evoluties in profiel: een verduidelijking

In het septembernummer brachten we hier de 'evoluties in het profiel van de cliënt' in kaart. Dit gebeurde ook in functie van doorverwijzende instantie en behandelverleden. De TDI gaat na of er personen zijn die de eerste keer een hulpvraag stellen. Dat zijn dan 'nieuwe' cliënten. We verduidelijken hier graag dat het CIC 11% 'nieuwe' cliënten bereikt en de TG's geen 'nieuwe' cliënten. Dit laatste is logisch. Cliënten met een eerste hulpvraag stappen immers bijna nooit meteen in een langdurige residentiële therapie. Het CIC bereikt hoofdzakelijk 'gekende' cliënten (die reeds eerder binnen of buiten De Sleutel in behandeling waren), maar ook mensen die daarvoor nog nooit behandeld werden.

Sportwerking structureel ingebed dankzij lokale verankering

10

Sport zit vandaag behoorlijk verankerd in onze behandelprogramma's. Hoe we dit hebben aangepakt, hangt samen met de manier waarop we als organisatie kijken naar de persoon die kampt met een verslaving en de manier waarop we samen een behandeltraject uitzetten: dit past in een multidisciplinaire aanpak.

Binnen De Sleutel zijn we in een team aan de slag met orthopedagogen, artsen, psychologen, psychiaters, verplegers, groepswerkers, individuele begeleiders, sociaal werkers,... Hoe zorgen we ervoor dat we met al deze hulpverleners op een "uniforme" manier naar onze cliënt kijken, dat we "sport en bewegen" met een eenvormige aanpak aanwenden als hefboom voor een nieuwe levensstijl bij mensen die kampen met verslaving.

Sport en bewegen stonden altijd al op het programma binnen de behandel eenheden van De Sleutel. Maar de integratie in het totale pakket van interventies was er niet echt. Nu realiseren we dit door sport en bewegen te verbinden met het aannemen van een nieuwe levensstijl die losstaat van verslaving en door sport en bewegen te linken aan onze visie waarbij we met de cliënt werken naar verandering. Het item "Sport en bewegen" maakt ook onderdeel uit van het handelplan van elke cliënt. Het thema staat ook vast op de agenda bij de arts en bij de opvolging van cliënten: het wordt een vast onderdeel van het patiëntendossier. De lokale verankering wordt geborgd dankzij onze 'sportgeoriënteerde begeleiders' binnen elke afdeling. Zij maken ook deel uit van de interne werkgroep "sport en bewegen", die zal evolueren naar een echte sportclub.

Wat zeggen deze begeleiders?

Dat sport en bewegen echt leeft in de afdelingen illustreren de uitspraken van onze verschillende promotoren.

Joachim en Geert

sportpromotoren Therapeutische Gemeenschap Merelbeke:

"De meeste van onze bewoners gaan naar een reguliere sportclub dankzij hun behandeling"

Afdelingshoofd Joris Cracco

"In het Residentieel Kortdurend Jongerenprogramma (RKJ) werd al veel aandacht besteed aan sport toen het project werd opgestart. Dankzij het project hebben we nu meer kunnen inzetten op het begeleiden en motiveren van onze jongeren om het sporten ook verder te zetten na hun behandeling en in hun vrije tijd. Dankzij de samenwerking met HOWEST wordt de geïndividualiseerde beweegbox geïntroduceerd. We werken nu ook met SNS-passen (1) en met vrijwilligers die als sportbuddy kunnen optreden".

Dina en Morad

Sportpromotoren Crisisinterventiecentrum, CIC:

"Dankzij het sportproject krijgen sportmomenten terug de nodige aandacht. Er wordt gezorgd voor voldoende variatie en een degelijke opwarming."

Tuur

sportpromotor
Therapeutische
Gemeenschap voor
dubbel diagnose Gent:

“Sporten stimuleert het zelfvertrouwen bij elke persoon. Dankzij het variëren en structureren van sport binnen de Sleutel zie ik ook een duidelijk verschil in onze groep. Op deze manier krijgt elke bewoner een kans om zijn persoonlijke talenten te ontdekken.”

Evelien

sportpromotor
ambulant
centrum Gent:

“Het sporten zet je aan tot meer bewegen op andere terreinen”

Dr. Nicolas Watrin

dagcentrum Antwerpen:

“Voldoende bewegen is een belangrijk onderdeel van een gezonde levensstijl binnen herstelgerichte zorg. Dankzij het sportproject en de samenwerking met Buurtsport Antwerpen hebben we sport kunnen integreren in de groepsprogramma's. Het is mooi meegenomen dat sport toelaat om het non-verbale meer plek te geven in de therapie. Op die manier krijgen we beter zicht op onderliggend functioneren, zoals ADHD”

Ellen

sportpromotor ambulant
centrum Brugge:

“Sport herontdekken, een gezonde geest in een gezond lichaam”

Wat brengt de toekomst?

Sport zit nu wel goed vervat in de behandelprogramma's, maar voor veel cliënten is de drempel om de stap te zetten naar het reguliere circuit dikwijls nog te groot. Wanneer we hiervoor een oplossing kunnen bieden, kan sport echt ingezet worden als middel tot re-integratie. Daarom willen we in de nabije toekomst een 'intermediaire sportclub' oprichten die aan dit hiaat tegemoet komt.

Sociale Werkplaats zet in op interne opleidingen

12

Sociale Werkplaats De Sleutel zet de komende periode extra in op de vorming van het eigen personeel. Dankzij middelen van het Europees Sociaal Fonds (ESF) kan 12 maanden extra geïnvesteerd worden in levenslang leren zodat de werknemers straks nog sterker kunnen inspelen op het steeds wijzigend arbeidsklimaat.

Binnen het maatwerkdecreet wordt de nadruk gelegd op het 'anders bekijken' van medewerkers en de nood aan ondersteuning om kans te maken op de reguliere arbeidsmarkt. Binnen deze nieuwe beleidscontext creëert men de mogelijkheid om voor iedereen een inschaling te maken van de afstand tot de arbeidsmarkt en deze ook financieel te ondersteunen. Op die manier kan een persoonlijk traject worden uitgestippeld, dat tegemoetkomt aan de uiteenlopende noden van elk individu met als doel een zo hoog, stabiel en comfortabel niveau van tewerkstelling bereiken.

De werkplaats werkt vanuit de groeimogelijkheden van mensen die als gevolg van een drugverslaving niet kunnen komen tot een socio-economisch stabiele situatie. Dat traject naar re-integratie verloopt in nauwe samenwerking met de partners. We bieden oriëntatie, werk met aangepaste begeleiding en opleiding aan met het oog op doorstroming naar stabiele werkgelegenheid. Vanuit die visie bepalen we elke stap in het begeleiden van groei van onze medewerkers. Dankzij het goedgekeurde ESF-project kunnen we ons nu engageren om het interne opleidingsplan te implementeren voor (hulp)meestergasten en omkaderend personeel.

Wat gaan we doen?

De interne opleidingen zijn erop gericht de visie en missie van de organisatie te ondersteunen. We richten de pijlen op een gedegen opleiding of oprissing van de gangbare methodes en trekken volgende troeven:

autonomie:

meer inspraak – initiatiefnemer van het eigen gedrag. Vanuit het persoonlijk ontwikkelingsplan (POP) kan iedere medewerker intekenen op en deelnemen aan de juiste opleiding in het gewenste ontwikkelingsniveau.

verbondenheid:

relevante anderen betrekken – betrokken worden – betekenisvolle relaties kunnen uitbouwen met anderen; peilen naar wie de significante andere is voor de medewerker, in combinatie met stakeholdersanalyse.

competentie:

je competent voelen – je kwaliteiten kunnen inzetten en controle hebben over het resultaat van je acties – dingen tot een goed einde brengen; een goede behoefte detectie.

Het verwachte opleidingsniveau wordt telkens aangeduid per rol/functie. Zo kan iedereen, zowel medewerker als omkadering, groeien naar het niveau nodig binnen de uit te oefenen functie, of naar het binnen het POP gewenste niveau.

Beoogde resultaat

Met deze opleidingen beogen we:

- transparantie in aangeboden opleidingsplan
- professionalisering begeleiding
- monitoring behaalde resultaten op gebied van competenties en evolutie
- transparantie in kader van doorstroom en uitstroom (afgestemd op indicering)

We voorzien 2 twee luiken in de opleiding: één rond COMPETENTIE en één rond METHODIEK.

Competenties vormen de rode draad in onze werking. In de opleiding behandelen we o.m. 11 kerncompetenties, POP en ILUO (keuze- en opvolgsysteem rond technische vorderingen, ...). Daarnaast hebben we het ook over observeren op de werkvloer, over feedback geven, rapporteren en motiveren. Het wordt een totaalplaatje rond competentiecreëning en -versterking, afgesloten met een module rond loopbaancompetenties.

De omkadering zorgt op de werkvloer voor de herkenbaarheid van het totale aanbod van competentiewerking. Daar toe worden zij opgeleid in volgende methodes: Motivatiecirkel; ASI (1); Reflectief en oplossingsgericht handelen in werk (Lieberman); provocatieel trainen; coachen.

Vanuit de informatie die we haalden uit 'Managen van opleidingsbehoeften' besloten we beide luiken van interventies te voorzien op verschillende niveaus: notie, grondige kennis, diepgaand begrip en train de trainer. We willen immers de totale populatie van WeerWerk en Activering 'in beweging' krijgen. Duidelijk inspelen op autonomie, verbondenheid en competentie lijkt ons het meeste garantie op succes te bieden!

(1) De ASI staat voor Addiction Severity Index en is een gestandaardiseerd screeningsinstrument.

(2) Methodiek die mogelijkheid biedt om op een systematische manier vaardigheden aan te leren om oplossingen te zoeken en beslissingen te nemen, wat de cliënt in staat stelt de zelfstandigheid te vergroten.

Weerwerk schildert in opdracht van Stad Gent

In afwachting van ons mandaat voor doorstroombegeleider...

Stad Gent, dienst onderhoud gebouwen, doet sinds enkele maanden een beroep op Weerwerk, het maatwerkbedrijf van Sociale Werkplaats De Sleutel, voor de uitvoering van schilderwerken aan openbare gebouwen. Het raamakkoord kwam er na een intekening op een overheidsopdracht, specifiek uitgeschreven voor de sociale economie. Dat raamcontract is uiteindelijk gegund aan 2 Gentse bedrijven zijnde “Weerwerk” en “Labeur”.

Dit najaar werden de eerste drie opdrachten uitgevoerd. Zo werd een buitengevel van een stadschool geschilderd en werd het houtwerk aangepakt van een stedelijk kinderdagverblijf (zie foto's). Een derde opdracht was het beitsen van alle ramen in een kleuterschool. Dankzij het aanbrengen van meerdere beitslagen is het hout nu opnieuw beschermd tegen weer en wind. Als opdrachtgever volgt de stad Gent de werken heel strak op. Zo komt er tijdens de werken herhaaldelijk iemand langs voor een kwaliteitscontrole. Begin 2016 mag “Weerwerk” binnen dit raamcontract ook aan de slag in “De School van Toen” aan het Klein Raamhof te Gent. Daar zullen we naast het schilderen van de gevel ook alle houtwerk (ramen, deuren, dakgoten en dakranden) opschuren en verven. Elke nieuwe offerte binnen dit raamakkoord blijft een uitdaging. De werken worden immers toegekend aan diegene met de laagste offerteprijs. Weerwerk schildert niet enkel voor openbare besturen en scholen, maar even vaak voor particulieren & bedrijven, dit in de ruime regio Gent/Brugge. Ook voor andere renovatiewerken zoals afbraak en ontmanteling, het plaatsen van gyprocwanden en -plafonds of het isoleren van een woning kan men bij Weerwerk aankloppen.

Als organisatie zijn we volop aan het vervellen van een sociale werkplaats naar een maatwerkbedrijf, nu het maatwerkdecreet van kracht is. Gelukkig werd binnen Sociale Werkplaats De Sleutel reeds veel geïnvesteerd in de begeleiding van doelgroepmedewerkers. Het competentiedenken is een verworvenheid, de actieve POP's (Persoonlijk Ontwikkelings-Plan) zijn een vast onderdeel van de methodiek... Werken aan groei en doorstroom naar het reguliere economische circuit is hier de normale gang van zaken.

De eerste tastbare wijzigingen van het maatwerkdecreet zijn intussen een feit: de nieuwe wijze van financiering en een andere manier van selecteren en aanmelden springen het meest in het oog. De volgende stap wordt voorbereid: de doorstroom. De overheid gaat op zoek naar doelgroepmedewerkers die dermate gegroeid zijn in hun competenties dat ze niet langer in een gesubsidieerde job thuishoren maar een job in het reguliere bedrijfsleven aankunnen. Om dit te realiseren zijn 2 zaken cruciaal: de VDAB maakt de juiste keuze bij het toekennen van het label “doorstroom klaar” en de doelgroepmedewerker die doorstroomt wordt begeleid door een “gemandateerde doorstroombegeleidingsorganisatie”. De toekenning van het label “doorstroom klaar” is een grote verantwoordelijkheid voor VDAB én maatwerkbedrijven. Samen dienen we erover te waken dat er bij deze keuzes geen slachtoffers vallen. Wie het immers achteraf niet kan waarmaken dreigt anders te eindigen met een kleine werkloosheidsuitkering. Dit scenario dienen we te vermijden. Maatwerkbedrijven hebben bij de bespreking van dossiers de plicht om voldoende en correcte informatie te verschaffen aan de VDAB. Om dit waar te maken moet er in elk maatwerkbedrijf een attitude zijn van competentie management en ernstige registratie (wat kan medewerker aan en wat zijn valkuilen). Dit mag niet ad hoc gebeuren maar dient een geïntegreerd onderdeel te zijn van de HR-policy van elk maatwerkbedrijf. Enkel op die manier zal de VDAB voldoende kunnen vertrouwen op de voorgelegde argumenten bij het al dan niet toekennen van het label “doorstroom klaar”. Tegelijk zal dit soort samenwerking er voor zorgen dat er zo weinig mogelijk slecht aflopende trajecten georganiseerd worden.

Intussen hebben we zelf een mandaat (1) voor doorstroombegeleider bij de VDAB aangevraagd en praten we mee met consortia in Oost-Vlaanderen en in Antwerpen (cfr. trajecten voor mensen met een verslavingsgeschiedenis). Voor ons is dit de beste garantie om “mensen, kansen, groeien” in de realiteit waar te maken.

(1) Het mandaat is een noodzakelijke voorwaarde voor het intekenen op de oproep doorstroombegeleiding van ESF Vlaanderen.

Druggebruik en justitiële problemen: welke samenhang?

14

We zijn niet in staat een algemeen antwoord te geven op deze vraag. Wel laten de verzamelde gegevens van cliënten in de drughulpverlening toe een deel van het antwoord te geven. We kijken daarvoor naar het samen voorkomen van drug- en justitiële problemen op basis van de EuropASI (1) en de ADAD (2). Beide instrumenten geven, elk voor een andere leeftijdsgroep, een ernstscore op meerdere leefgebieden, waaronder ook druggebruik en problemen met justitie. De mate van ernst wordt uitgedrukt op een schaal van 0 tot 9, waarbij 0 betekent dat behandeling helemaal niet nodig is en 9 dat behandeling beslist noodzakelijk is.

Op basis van het samennemen van de ernstscores voor druggebruik en justitie onderscheiden we drie groepen met verschillende graden van ernst op één van beide of op beide gebieden. We spreken van een 'licht' drugprobleem of een 'licht' justitieel probleem, wanneer bijkomende behandeling op minstens één van beide terreinen niet noodzakelijk wordt geacht. In *onderstaande figuren* worden deze cliënten voorgesteld in het niet-gearceerde deel. Voor deze groep geldt

dat het drugprobleem niet samen voorkomt met een justitieel probleem of omgekeerd. Er is sprake van een 'matig' drugprobleem *én* minstens een 'matig' justitieel probleem, indien voor beide leefgebieden minstens enige behandeling nodig wordt geacht. Deze cliënten bevinden zich in het lichtgekleurde deel van de figuur. Voor deze cliënten kunnen we stellen dat drug- en justitiële problemen wel samen voorkomen. Ten slotte, spreken we van een 'ernstig' drugprobleem *én* een 'ernstig' justitieel probleem, als voor beide leefgebieden behandeling noodzakelijk wordt geacht. In de figuren bevinden deze cliënten zich in het donkerst gekleurde deel. Voor hen kunnen we heel duidelijk stellen dat de drug- en justitiële problemen samen voorkomen.

Minderjarigen

Uit eerdere analyses weten we dat de minderjarigen in het RKJ veel vaker matige en ernstige drugproblemen cumuleren met matige en ernstige justitiële problemen. Daarom maken we hieronder een onderscheid tussen de minderjarige in het RKJ en de minderjarige in andere centra van De Sleutel.

figuur 1: minderjarigen RKJ (2010 - juli 2015)

Justitie \ Druggebruik	Behandeling niet nodig (0-1)	Behandeling waarschijnlijk niet noodzakelijk (2-3)	Enige behandeling nodig (4-5)	Behandeling noodzakelijk (6-7)	Behandeling beslist noodzakelijk (8-9)
Behandeling niet nodig (0-1)	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>1 (n=31 of 23%)</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>2 (n=60 of 44%)</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>3 (n=44 of 33%)</p> </div> </div>				
Behand. waarschijnl. niet noodzakelijk (2-3)					
Enige behandeling nodig (4-5)					
Behandeling noodzakelijk (6-7)					
Behandeling beslist noodzakelijk (8-9)					

figuur 2: minderjarigen De Sleutel excl. RKJ (2010 - juli 2015)

Justitie \ Druggebruik	Behandeling niet nodig (0-1)	Behandeling waarschijnlijk niet noodzakelijk (2-3)	Enige behandeling nodig (4-5)	Behandeling noodzakelijk (6-7)	Behandeling beslist noodzakelijk (8-9)
Behandeling niet nodig (0-1)	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>1 (n=58 of 63%)</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>2 (n=33 of 36%)</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>3 (n=1 of 1%)</p> </div> </div>				
Behand. waarschijnl. niet noodzakelijk (2-3)					
Enige behandeling nodig (4-5)					
Behandeling noodzakelijk (6-7)					
Behandeling beslist noodzakelijk (8-9)					

Uit bovenstaande figuren leiden we af dat voor liefst 3 op 4 minderjarigen (77%) in het RKJ drugproblemen samen voorkomen met justitiële problemen of omgekeerd. Wanneer we dit vergelijken met eerdere berekeningen stellen we vast dat deze groep is toegenomen (van 70% in 2008 naar 77% in 2015). Vooral het aantal minderjarigen in de donkerst ingekleurde zone is gestegen (van 22% naar 33%).

Bij de minderjarigen in de andere centra van De Sleutel is deze groep duidelijk kleiner en stellen we vast dat bij ruim 1 op 3 (37%) drug- en justitiële problemen samen voorkomen. Ook bij hen is er echter sprake van een duidelijke stijging in vergelijking met enkele jaren terug.

Meerderjarigen

Passen we deze indeling toe op de meerderjarigen in De Sleutel, dan komen we tot de verdeling voorgesteld in figuur 3.

Dit betekent dat bij 27% van de meerderjarigen drugproblemen en justitiële problemen – op matige of ernstige wijze – samen voorkomen. In vergelijking met 2008 is dit een zeer lichte daling (van 29% naar 27%).

Naast het samen voorkomen van drug- en justitiële problemen, is het ook belangrijk te kijken naar de mate waarin eventuele problemen ook echt samenhangen. Immers, het samen voorkomen zegt niet noodzakelijk iets over het verband tussen beide. Daarom gingen we ook na of hoge (c.q. lage) scores op het ene leefgebied gepaard gaan met hoge (c.q. lage) scores op het andere leefgebied. Dit kan worden uitgedrukt via de berekening van significante correlaties. De correlatie tussen beide ernstscores drukt uit in welke mate er sprake is van samenhang tussen drug- en justitiële problemen.

Zowel voor de minder- als meerderjarigen stellen we een significante samenhang vast tussen de ernstscore op het leefgebied druggebruik en de ernstscore op het leefgebied justitie. Hoe hoger (lager) de ernstscore voor druggebruik, hoe hoger (lager) de ernstscore voor justitie. Opvallend daarbij is dat de correlatie bij minderjarige (.561) duidelijk groter is dan bij de meerderjarige cliënten (.139). Bij de minderjarigen zijn er als het ware minder uitzonderingen op de regel: hoe hoger/lager de ene score, hoe hoger/lager de andere score.

We concluderen dat bij minderjarige cliënten in het geheel van De Sleutel er bij ruim één op drie gevallen sprake is van zowel drug- als justitiële problemen. Dit aandeel is iets lager bij de meerderjarigen. Bij de minderjarigen in het RKJ daarentegen is het dan weer veel hoger (77%). Bij de minderjarigen is er algemeen meer sprake van een verband tussen druggebruik en justitiële problematiek dan bij meerderjarigen. Maar we moeten wel opletten bij de interpretatie van deze cijfers: dit betekent niet dat het ene een gevolg is van het andere.

www.desleutel.be

- (1) De EuropASI is een gestandaardiseerd screeningsinstrument en staat voor de European Addiction Severity Index.
- (2) De ADAD staat voor Adolescent Drug Abuse Diagnosis, en is een diagnostisch instrument voor adolescente druggebruikers.

figuur 3: meerderjarigen De Sleutel (2010 - juli 2015)

Justitie Druggebruik	Behandeling niet nodig (0-1)	Behandeling waarschijnlijk niet noodzakelijk (2-3)	Enige behandeling nodig (4-5)	Behandeling noodzakelijk (6-7)	Behandeling beslist noodzakelijk (8-9)
Behandeling niet nodig (0-1)		1 (n=2326 of 73%)	2 (n=757 of 24%)	3 (n=106 of 3%)	
Behand. waarschijnl. niet noodzakelijk (2-3)					
Enige behandeling nodig (4-5)					
Behandeling noodzakelijk (6-7)					
Behandeling beslist noodzakelijk (8-9)					

TOPspel: de start, het onderzoek, de resultaten

In april 2014 gaven we tijdens een felgesmaakte studiedag het startschot voor "TOPspel", onze methodiek voor het inoefenen van sociale vaardigheden in de lagere school, ontwikkeld in samenwerking met Thomas More en KU Leuven. Op een nieuwe studiedag maken we de resultaten bekend van een onderzoek naar de effectiviteit van TOPspel.

TOPspel is gebaseerd op het Amerikaanse Good Behavior Game (GBG), een gerenommeerde methodiek die al meer dan 30 jaar schitterende resultaten laat optekenen en tal van prijzen won.

Het onderzoek

Ook al hebben we de basiselementen van het GBG overgenomen, er is geen garantie dat TOPspel dezelfde effecten heeft als GBG. We veronderstellen van wel, maar het is uiteraard een grote meerwaarde als dit objectief aangetoond kan worden.

Is er ook in Vlaanderen een draagvlak voor dergelijke methodiek? Halen we met onze scholen dezelfde resultaten als in het buitenland? Is de kwaliteit van ons opleidingstraject voldoende om de gewenste effecten te bereiken? Om deze vragen te beantwoorden voerde Thomas More Antwerpen tijdens het schooljaar 2014-2015 een onderzoek uit in 10 Vlaamse scholen. Dit onderzoek staat onder leiding van dr. Geertje Leflot (lector en onderzoeksleider Expertisecel Opvoeding en Onderwijs Thomas More) en gebeurt in samenwerking met de KU Leuven (prof. dr. Hilde Colpin).

Studiedag TOPspel op 2 februari 2016 bekendmaking van de resultaten

Op dinsdag 2 februari 2016 maken we de resultaten bekend van dit onderzoek naar de effectiviteit van TOPspel*.

Ken je TOPspel nog niet? Dan is deze studiedag het uitgelezen moment om het te komen ontdekken. Wie weet, is het net datgene waar je naar op zoek bent om het klimaat of de taakgerichtheid in je school of klas te verbeteren!

Naast een uiteenzetting door gastspreker en pedagoog **Pedro De Bruyckere**, die vanuit zijn visie een blik werpt op positief bekrachtigen, kan je ook kennis maken met de praktijk, tijdens de **meet en greet**, en een praatje slaan met enkele leerkrachten die TOPspel spelen. Dit laatste is echter slechts één van de interessante workshops die je in de namiddag kan volgen.

De studiedag wordt georganiseerd door De Sleutel en Thomas More Antwerpen (Campus Sanderus, Molenstraat 8 - 2018 Antwerpen). De kostprijs is 60 euro.

Voor meer informatie en inschrijvingen: ga naar www.desleutel.be/professionals/preventieaanbodvoorleerkrachten.

* TOPspel is een methodiek ontwikkeld door De Sleutel, Thomas More Hogeschool en KU Leuven op basis van het Good Behaviour Game.

Directie & centrale diensten

Jozef Guislainstraat 43a
9000 Gent
T 09 210 87 10
F 09 272 86 11
E de.sleutel.info@fracarita.org

Dagcentrum Antwerpen (DCA)

Dambruggestraat 78-80
2060 Antwerpen
T 03 233 99 14
F 03 225 10 24
E dca.info@fracarita.org

Dagcentrum Brugge (DCBG)

Barrièrestraat 4
8200 Brugge
T 050 40 77 70
F 050 40 77 79
E dcbg.info@fracarita.org

Dagcentrum Mechelen (DCM)

F. De Merodestraat 20
2800 Mechelen
T 015 20 09 64
F 015 20 09 65
E dcm.info@fracarita.org

Dagcentrum Gent (DCG)

Stropkaai 38
9000 Gent
T 09 234 38 33
F 09 223 34 55
E dcg.info@fracarita.org

Crisisinterventiecentrum (CIC)

Botestraat 102
9032 Wondelgem
T 09 231 54 45
F 09 231 67 15
E cic.info@fracarita.org

Therapeutische Gemeenschap Merelbeke (TGM)

Hundelgemsesteenweg 1
9820 Merelbeke
T 09 253 44 40
F 09 253 44 35
E tgm.info@fracarita.org

Therapeutische Gemeenschap Gent (TGG)

Jozef Guislainstraat 43a
9000 Gent
T 09 342 88 01
F 09 342 87 95
E tgg.info@fracarita.org

Residentieel Kortdurend Jongerenprogramma

Zuidmoerstraat 165
9900 Eeklo
T 09 377 25 26
F 09 377 78 64
E rkj.info@fracarita.org

Preventiedienst

Jozef Guislainstraat 43a
9000 Gent
T 09 231 57 48
F 09 272 86 11
E de.sleutel.preventie@fracarita.org

VZW Sociale Werkplaatsen De Sleutel Gent

Mahatma Gandhistraat 2a
9000 Gent
T 09 232 58 08
F 09 232 58 18
E socwpg.info@fracarita.org

VZW Sociale Werkplaatsen De Sleutel Antwerpen

Van Trierstraat 28a
2018 Antwerpen
T 03 259 08 90
F 03 259 08 91
E socwpa.info@fracarita.org

